

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

ROLUL JUSTIȚIEI ÎN INTERESUL MINORILOR
ÎN STATE MEMBRE UE

MAI 2018

Documentare și sinteză: Bogdan Mrejeru, consilier

Lucrarea poate fi accesată direct pe Intranet la pagina Direcției studii și documentare legislativă.

** Pentru prezentul studiu documentar a fost consultată și lucrarea **Răspunderea penală a minorului în statele membre UE**, elaborată în cadrul Direcției studii și documentare legislativă.*

CUPRINS

CONSIDERAȚII GENERALE	5
ASPECTE COMPARATIVE PRIVIND JUSTIȚIA JUVENILĂ	11
AUSTRIA	13
BELGIA	14
FRANȚA	15
GERMANIA	17
GRECIA	20
ITALIA	21
IRLANDA	23
POLONIA	23
PORTUGALIA	25
SPANIA	27
BIBLIOGRAFIE	29

ABSTRACT

Conceptul de *justiție juvenilă*¹ a apărut în SUA, unde în 1899 s-a înființat instanța pentru minori de la Chicago, prima în lume. Ulterior, în Europa au fost adoptate jurisdicții separate și legi penale pentru copii în Olanda (1905) și Marea Britanie (1908), iar în Germania (1908), Belgia și Franța (1912) au fost înființate Tribunale speciale pentru copii.

Prezentul studiu documentar relevă aspecte privind *justiția în interesul minorilor - "child-friendly justice"* – cu referire la sistemele de justiție din state membre UE (ex: *Austria, Belgia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Spania*) care garantează respectarea și implementarea eficientă a drepturilor tuturor copiilor la cel mai înalt nivel posibil și acordând atenția cuvenită nivelului de maturitate și înțelegere al copilului și circumstanțelor cauzelor. În acest sens, *justiția juvenilă*² trebuie să fie accesibilă, adecvată în funcție de vârstă, diligentă, rapidă, adaptată și axată pe nevoile și drepturile copilului, respectând drepturile procesuale, inclusiv dreptul la un proces echitabil, participarea și înțelegerea procedurilor, respectarea vieții private și de familie, integritatea și demnitatea.³

De asemenea, *justiția*⁴ pentru tineri⁵, componentă esențială a sistemului judiciar⁶, are de îndeplinit o sarcină complexă și deosebit de dificilă, fiind chemată să dea răspunsuri echitabile atât victimei, cât și tânărului delincvent (în privința căruia trebuie să ia în considerație o multitudine de factori - vârstă, responsabilitate, circumstanțe sociale), stabilind, în același timp, granițele dintre comportamentele antisociale grave și cele care fac parte din procesul normal de maturizare. Procesul de prevenire a delincvenței juvenile, componentă vitală a sistemului justiției pentru tineri, este alcătuit din mai multe elemente: o *lege penală specială pentru delincvenții tineri, având la bază principiul respectării drepturilor minorilor și ale tinerilor, instanțe speciale de judecată pentru minori, un raport echilibrat între sancțiunile punitive și măsurile socio-educative*.

¹ http://www.ejjc.org/sites/default/files/volume_i_-_snapshots_from_28_eu_member_states.pdf

² http://infad.eu/RevistaINFAD/2011/n1/volumen5/INFAD_010523_383-391.pdf

³ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045f5a9>

⁴ <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

⁵ <http://www.zurnalai.vu.lt/files/journals/196/articles/3676/public/31-76.pdf>

⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/17415/eu-project-evaluates-progress-jvenile-justice-system_en

1. CONSIDERAȚII GENERALE

La nivel internațional și european⁷, **justiția în interesul copilului** (*child-friendly justice*) reprezintă o preocupare constantă din partea mai multor organisme și agenții cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copiilor.

Astfel, **UNICEF** a elaborat un **set de instrumente privind procedurile judiciare și alternativele la detenție**⁸, oferind îndrumare cu privire la modul de garantare a protejării drepturilor copiilor aflați în conflict cu legea în conformitate cu art.37 lit. (b), art. 40 alin.(1), art. 40 alin.(3) lit.(b) și art.40 alin.(4) din *Convenția cu privire la drepturile copilului*. Setul de instrumente oferă consiliere practică cu privire la modul de aplicare a mecanismului de dejudiciarizare și a alternativelor la detenție și include, de asemenea, exemple de proiecte și de alte resurse provenite din mai multe țări pentru a ajuta la punerea în practică a ideilor.

Dejudiciarizarea reprezintă canalizarea condiționată a copiilor aflați în conflict cu legea în afara procedurilor judiciare către un mod diferit de soluționare a problemei în cauză, care să permită tratarea multora - posibil a majorității acestor probleme - de către organisme nejudiciare, evitându-se astfel efectele negative ale procedurilor judiciare oficiale și un cazier judiciar. „Alternativele la detenție” se referă la măsuri ce pot fi impuse copiilor care sunt în mod oficial judiciarizați prin sistemul de justiție penală, atât în etapa precontencioasă, cât și în etapa pronunțării hotărârii, fără a-i priva de libertate.

La rîndul său, **Consiliul Europei**⁹ a elaborat **Orientări privind justiția în interesul copilului**¹⁰. Aceste orientări abordează chestiuni legate de rolul, punctele de vedere, drepturile și nevoile copilului în cadrul procedurilor judiciare și în cadrul procedurilor alternative.¹¹ Orientările și expunerea de motive care le însoțesc pot fi utilizate pentru conceperea de module de formare. Acestea au fost adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 17 noiembrie 2010¹².

⁷ https://e-justice.europa.eu/content_rights_of_the_child-257-ro.do?init=true

⁸ <https://www.unicef.org/eu/crtoolkit/toolkit.html>

⁹ The Council of Europe has created various standards and guidelines in the field of child-friendly justice. These standards aim at improving the justice system and adapting it to the specific needs of children. This entails creating a justice system which guarantees respect for and the effective implementation of all children's rights. The most extensive set of standards on child-friendly justice are contained in the [Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice](#). Child-friendly justice is justice that is: accessible; age appropriate; speedy; diligent; adapted to and focused on the needs of the child; respecting the right to due process; respecting the right to participate in and to understand the proceedings; respecting the right to private and family life; respecting the right to integrity and dignity.

¹⁰ <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

¹¹ [https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice#:%2212440309%22:\[3\]}](https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice#:%2212440309%22:[3]})

¹² **Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice** adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 17 November 2010 and explanatory memorandum: **Fundamental principles** - 1. The guidelines build on the existing principles enshrined in the instruments referred to in the preamble and the case law of the European Court of Human Rights.

2. These principles are further developed in the following sections and should apply to all chapters of these guidelines.

Rețeaua Internațională de Informare privind Drepturile Copilului - CRIN¹³ a realizat un **set de instrumente privind dreptul la o justiție în interesul copilului și drepturile copilului** incluzând exemple de bune practici, standarde internaționale și regionale, materiale de cercetare și alte resurse.

A. Participation - 1. The right of all children to be informed about their rights, to be given appropriate ways to access justice and to be consulted and heard in proceedings involving or affecting them should be respected. This includes giving due weight to the children's views bearing in mind their maturity and any communication difficulties they may have in order to make this participation meaningful. Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice.

2. Children should be considered and treated as full bearers of rights and should be entitled to exercise all their rights in a manner that takes into account their capacity to form their own views and the circumstances of the case.

B. Best interests of the child - 1. Member states should guarantee the effective implementation of the right of children to have their best interests be a primary consideration in all matters involving or affecting them.

2. In assessing the best interests of the involved or affected children: a. their views and opinions should be given due weight; b. all other rights of the child, such as the right to dignity, liberty and equal treatment should be respected at all times; c. a comprehensive approach should be adopted by all relevant authorities so as to take due account of all interests at stake, including psychological and physical well-being and legal, social and economic interests of the child.

3. The best interests of all children involved in the same procedure or case should be separately assessed and balanced with a view to reconciling possible conflicting interests of the children.

4. While the judicial authorities have the ultimate competence and responsibility for making the final decisions, member states should make, where necessary, concerted efforts to establish multidisciplinary approaches with the objective of assessing the best interests of children in procedures involving them.

C. Dignity - 1. Children should be treated with care, sensitivity, fairness and respect throughout any procedure or case, with special attention for their personal situation, well-being and specific needs, and with full respect for their physical and psychological integrity. This treatment should be given to them, in whichever way they have come into contact with judicial or non-judicial proceedings or other interventions, and regardless of their legal status and capacity in any procedure or case.

2. Children shall not be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

D. Protection from discrimination - 1. The rights of children shall be secured without discrimination on any grounds such as sex, race, colour or ethnic background, age, language, religion, political or other opinion, national or social origin, socio-economic background, status of their parent(s), association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity or other status.

2. Specific protection and assistance may need to be granted to more vulnerable children, such as migrant children, refugee and asylum-seeking children, unaccompanied children, children with disabilities, homeless and street children, Roma children, and children in residential institutions.

E. Rule of law - 1. The rule of law principle should apply fully to children as it does to adults.

2. Elements of due process such as the principles of legality and proportionality, the presumption of innocence, the right to a fair trial, the right to legal advice, the right to access to courts and the right to appeal, should be guaranteed for children as they are for adults and should not be minimised or denied under the pretext of the child's best interests. This applies to all judicial and nonjudicial and administrative proceedings.

3. Children should have the right to access appropriate independent and effective complaints mechanisms.

¹³ <https://www.crin.org/en/library/publications/child-friendly-justice-and-childrens-rights>

Observatorul Internațional de Justiție Juvenilă (IJJO)¹⁴ a fost înființat în 2003 cu scopul de a încuraja justiția juvenilă fără granițe la nivel mondial. Prin intermediul site-ului său¹⁵, **IJJO**¹⁶ vizează să promoveze schimbul de cunoștințe și de bune practici, surse de informații, referințe-cheie în materie de cercetare și rapoarte. IJJO este implicat și în elaborarea de cursuri de formare în acest domeniu.

Grupul interagenției privind justiția juvenilă întreține o bază de date¹⁷ care furnizează o bună imagine de ansamblu a materialelor de formare disponibile în acest domeniu și care poate fi filtrată pentru a găsi instrumente, manuale și manuale de formare.

Manualul de formare privind justiția juvenilă¹⁸ este conceput pentru a ajuta la organizarea de sesiuni de formare privind drepturile copilului. Manualul de formare poate fi utilizat de orice furnizor de cursuri de formare care organizează sesiuni de formare destinate profesioniștilor, inclusiv judecătorilor, magistraților, avocaților, procurorilor, poliției, personalului din cadrul penitenciarelor, asistenților sociali și altor actori care lucrează cu copiii aflați în conflict cu legea. *Manualul a fost publicat de Penal Reform International (PRI) și UNICEF.*

De asemenea, **Protecția drepturilor copilului în cadrul sistemelor de justiție penală: manual de formare**¹⁹ elaborat de Penal Reform International este conceput a fi un ghid de referință cuprinzător pentru persoanele care activează într-o serie de profesii sau agenții din cadrul sistemului de justiție penală. Modulul de formare este destinat profesioniștilor și părților interesate care sunt implicate în activități de formare la locul de muncă și este conceput pentru a le ajuta să predea în mod eficace principiile descrise în manual utilizând metodologia de formare bazată pe experiență.

Manualul vizează problema copiilor aflați în conflict cu legea și a copiilor victime și martori. De asemenea, în cadrul acestuia sunt discutate modurile de tratare a copiilor care ar putea fi expuși riscului de a fi implicați în sistemele de justiție penală. În aceste domenii, manualul se axează pe subiecte precum protecția copilului, prevenirea criminalității, aplicarea legii, procedurile de judecată, pronunțarea hotărârii și reabilitarea.

¹⁴ <http://www.ojji.org/en/ijjo-international-conference>

¹⁵ <http://www.ojji.org/en/presentation>

¹⁶ Launched by the International Juvenile Justice Observatory in 2009, the European Council for Juvenile Justice (ECJJ) is a **network of juvenile justice institutions and experts** coming from twenty-eight Member States of the European Union. It acts as a **pool of experts providing knowledgeable inputs in the field of juvenile justice whether to assist the IJJO in developing inspiring initiatives and researches or to contribute to the work of European institutions** such as the European Commission or the Council of Europe.

Divided into **four sections**, the ECJJ can rely on the expertise of **academics, professors and institutes** with an extensive knowledge in juvenile justice, children's rights and / or the fight against social exclusion; on **NGO representatives** working on the ground and on a daily basis with children in conflict with the law; on **public administrations** such as Ministries or Departments of Justice, Ombudspersons for Children and other representatives of national agencies in charge of child-friendly policies; and on **judiciary professionals**, such as judges, prosecutors and judicial staff, in contact with children and young adults.

¹⁷ <http://www.juvenilejusticepanel.org/>

¹⁸ <https://www.unicef.org/tdad/unicefprijtrainingmanualintro.pdf>

¹⁹ <https://www.penalreform.org/wp-content/uploads/2013/11/Childrens-rights-training-manual-Final-HR.pdf>

Biroul ONU pentru Droguri și Criminalitate – UNODC a redactat *Manualul pentru profesioniști și factori de decizie cu privire la justiția în cauzele în care sunt implicați copii victime și martori ai actelor de criminalitate*.²⁰ Manualul, elaborat pentru profesioniști și factori de decizie, este conceput pentru a furniza asistență țărilor pentru punerea în aplicare, la nivel național, a orientărilor privind justiția în cauzele în care sunt implicați copii victime și martori ai actelor de criminalitate²¹, precum și a altor orientări internaționale relevante. Manualul se bazează pe cele mai bune practici internaționale privind tratamentul copiilor victime și martori ai actelor de criminalitate în cadrul sistemului de justiție penală. Manualul este conceput pentru a servi drept ghid pentru factorii de decizie și pentru profesioniștii care se ocupă de copiii victime și martori ai actelor de criminalitate, precum judecători, personalul medical și de asistență, responsabili cu aplicarea legii, procurori, asistenți sociali, personalul organizațiilor neguvernamentale (ONG-uri) și profesori.

Este demn de reținut că drepturile copiilor s-au dezvoltat considerabil în ultimele trei decenii. În cursul acestui proces, a devenit clar faptul că aceștia au nevoi unice care ar trebui luate în considerare, printre altele atunci când intră în contact cu sistemul judiciar.²² Găsirea celui mai bun mod de a face față delincvenței juvenile este o sarcină dificilă pentru toate guvernele, care trebuie să găsească un echilibru adecvat între protecția societății și interesul cel mai bun al copilului, ca o ființă umană în curs de dezvoltare.

Cu toate acestea, presiunile asupra politicienilor de a deveni "mai stricți în ceea ce privește criminalitatea" au determinat reacții din ce în ce mai dure față de minorii aflați în conflict cu legea.

În plus, în pofida standardelor internaționale și regionale care oferă un cadru bine stabilit pentru modelarea justiției pentru minori²³, există o disonanță considerabilă și continuă între retorica discursului drepturilor omului și realitatea intervențiilor justiției pentru minori, în special detenția juvenilă.

Atât UNICEF, cât și organisme de monitorizare ale Consiliului Europei au identificat o situație destul de nesatisfăcătoare în ceea ce privește respectarea standardelor drepturilor omului în domeniul justiției și detenției pentru minori. În vederea îmbunătățirii drepturilor copiilor și a practicilor în materie de justiție juvenilă în Europa, este esențial să se pună accentul pe punerea în aplicare a standardelor relevante. Prevenirea delincvenței juvenile, prevenirea accesului tinerilor la sistemul penal printr-o vârstă minimă ridicată de răspundere penală, favorizarea punerii în aplicare a măsurilor non-custodiale alternative, precum și reducerea numărului de copii aflați în detenție sunt factori cheie pentru sistemul de succes

²⁰ http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/hb_justice_in_matters_professionals.pdf

²¹ https://www.unicef.org/protection/Unicef_Victims_Guidelines_en.pdf

²² <http://semanticpace.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNvZS5pbnQvbnceG1sL1hSZWYvWDJILURXLWV4dHluYXNwP2ZpbGVpZD0yMDkxNCZsYW5nPUVO&xsl=aHR0cDovL3NlbWFudGljcGFjZS5uZXQvWHNsdC9QZGYvWFJIZi1XRC1BVC1YTUwyUERGLnhzbA==&xslparams=ZmlsZWlkPTIwOTE0>

²³ http://www.penalreform.ro/mfc/documente/experienta_internationala/Experienta%20europeana/JUSTITIA%20JUVE NILA%20SI%20DELICVENTA%20JUVENILA%20IN%20EUROPA%20CENTRALA%20.pdf

al justiției pentru minori. Acestea sunt, de asemenea, mai puțin costisitoare și mai susceptibile de a asigura siguranța publică și de a ajuta tinerii să-și atingă potențialul.

În acest sens, o serie de instrumente internaționale și regionale stabilesc standarde în ceea ce privește justiția juvenilă și privarea de libertate a copiilor în acest context.²⁴ Acestea includ, dar nu se limitează la : *Regulile minime standard ale Organizației Națiunilor Unite pentru administrarea justiției juvenile ("Regulile de la Beijing")*, *Orientările Națiunilor Unite privind prevenirea delincvenței juvenile ("Orientările de la Riyadh")*, *Organizația Națiunilor Unite Reguli pentru protecția minorilor lipsiți de libertate ("regula Havana")* și *Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului ("CRC")*.

Comitetul Națiunilor Unite pentru Drepturile Copilului a adăugat în mod semnificativ la această listă prin adoptarea Comentariului său general nr. 10 (2007) privind drepturile copilului în justiția juvenilă. De asemenea, Instrumentele Organizației Națiunilor Unite au fost sprijinite în continuare în contextul european printr-o mișcare către o justiție favorabilă copiilor, condusă de Consiliul Europei. După elaborarea a două instrumente care se ocupă în mod special de justiția juvenilă (*Recomandarea CM Rec (2003) / 20* privind noi modalități care abordează delincvența juvenilă și rolul justiției pentru minori și *Recomandarea CM / Rec (2008) / 11* privind normele europene privind infractorii minori care fac obiectul unor sancțiuni sau măsuri), Comitetul de Miniștri a adoptat, în anul 2010, *Orientările privind justiția în interesul copiilor*.

Toți profesioniștii care lucrează cu și pentru minori ar trebui să beneficieze de o pregătire interdisciplinară necesară cu privire la drepturile și nevoile copiilor de diferite vârste și la procedurile adaptate acestora.²⁵ Profesioniștii care au contact direct cu minorii trebuie, de asemenea, instruiți să comunice cu aceștia la toate vârstele și stadiile de dezvoltare, precum și cu copiii aflați în situații de vulnerabilitate deosebită.

²⁴Child-friendly juvenile justice: standards and implementation - <http://semantic-pace.net/tools/pdf.aspx?doc=aHR0cDovL2Fzc2VtYmx5LmNvZS5pbmQvbnRveG1sL1hSZWYvWDJILURXLWV4dHIuYXNwP2ZpbGVpZD0yMDkxNCZsYW5nPUVO&xsl=aHR0cDovL3NlbWFudGljcGFjZS5uZXQvWHNsdC9QZGYvWFJIZi1XRClBVC1YTUwyUERGLnhzbA==&xslparams=ZmlsZWlkPTlwOTE0>

²⁵<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168045f5a9>

Potrivit concluziilor relevante în cadrul **Conferinței²⁶ de la Toledo²⁷** din anul 2009: *"Toți profesioniștii - în special judecătorii, psihologii și avocații - care se ocupă cu copiii din justiție ar trebui să primească informații adecvate."*²⁸

Tot în interesul minorilor a fost adoptată și **Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual, cunoscută și sub numele de "Convenția de la Lanzarote"**²⁹ **privind incriminarea tuturor infracțiunilor sexuale împotriva copiilor (2007)**.³⁰ Acesta prevede că statele din Europa și non-UE trebuie să adopte o legislație specifică și să ia măsuri pentru a preveni violența sexuală, pentru a proteja copiii victime și pentru a urmări în justiție autorii abuzurilor comise față de minori.

"**Comitetul Lanzarote**" (adică Comitetul Părților la Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual) este organismul instituit pentru a monitoriza dacă părțile pun în practică efectiv Convenția de la Lanzarote. Pentru a face acest lucru, Comitetul evaluează informațiile furnizate de autoritățile naționale și alte surse în răspunsurile lor la chestionarele elaborate de Comitetul însuși. Această procedură de monitorizare este împărțită în runde, fiecare rundă având o temă (ex: abuzul sexual în cercul de încredere al minorilor).³¹

Prin adoptarea **Rezoluției 2010 (2014) privind justiția favorabilă copiilor: de la retorică la realitate**,³² **Consiliul Europei** face apel la statele membre să își îmbunătățească legislația și practicile în conformitate cu standardele existente în materia drepturilor omului și în acest domeniu. Câteva recomandări cheie au inclus recomandarea de a stabili vârsta minimă a răspunderii penale la vârsta de cel puțin 14 ani și faptul că statele ar trebui să stabilească o perioadă maximă de detenție la care un copil să fie condamnat. De asemenea, rezoluția îndeamnă statele să decriminalizeze infracțiunile de stare.

În privința instanțelor specializate pentru cauzele cu minori, Rezumatul elaborat de Directoratul general pentru Justiție din cadrul Comisiei Europene - **Summary of contextual overviews on children's involvement in criminal judicial proceedings in the 28**

²⁶ www.coe.int/t/dghl/standardsetting/children/Toledoconference_en.asp

²⁷ Consiliul Europei a demarat lucrările în 2008, odată cu pregătirea unui număr de patru rapoarte ale experților care au evaluat provocările și obstacolele întâmpinate de copii în ceea ce privește accesul la justiție la nivel național în toate sectoarele sistemului judiciar. Rapoartele au fost prezentate și utilizate ca punct de plecare pentru discuțiile din cadrul conferințelor la nivel înalt ale Consiliului Europei, care au avut loc sub auspiciile președinției suedeze a Comitetului de Miniștri, „Construirea unei Europe cu și pentru copii – Către o strategie pentru perioada 2009- 2011” (Stockholm, 8-10 septembrie 2008) și a președinției spaniole a Comitetului de Miniștri, „Protecția copiilor în sistemele judiciare europene” (Toledo, 12-13 martie 2009). Rezultatele rapoartelor și concluziile conferințelor au reprezentat o contribuție importantă la redactarea orientărilor și au furnizat un material valoros pentru grupul de specialiști privind justiția în interesul copilului (CJ-S-CH), înființat în vederea redactării orientărilor pentru perioada 2009-2010.

²⁸ <https://rm.coe.int/16806b7ecb>

²⁹ <https://www.coe.int/en/web/children/lanzarote-convention>

³⁰ <https://lege5.ro/Gratuit/geztsnbygu/conventia-pentru-protectia-copiilor-impotriva-exploatarii-sexuale-si-a-abuzurilor-sexuale-din-25102007>

³¹ <https://rm.coe.int/16806b7ecb>

³² [Resolution 2010 \(2014\) on child-friendly juvenile justice: from rhetoric to reality](#)

Member States of the European Union³³ - relevă faptul că, în 20 jurisdicții naționale există instanțe specializate care se ocupă de justiția juvenilă³⁴. În unele cazuri, la instanțele specializate pentru minori există și săli de ședință care sunt separate fizic de instanțele pentru adulți. În alte cazuri, instanțele ordinare sunt adaptate nevoilor copiilor, inclusiv prin implicarea judecătorilor specializați. În 13 jurisdicții (Austria, Cehia, Danemarca, Grecia, Spania, Irlanda, Italia, Olanda, Polonia, Slovenia, Marea Britanie) instanțele pentru minori sunt competente de a soluționa numai cauzele ce implică minori care au calitatea de inculpat/ infractor; în aceste jurisdicții, copiii victime și copiii martori participă la instanțele penale pentru adulți, cu excepția cazului în care infractorul suspect este copil.³⁵

În 8 jurisdicții ale statelor membre UE (ex: Belgia, Germania, Franța, Luxemburg, Malta, Portugalia și România), instanțele pentru minori au competența de a se pronunța asupra cauzelor care implică infractori minori care au calitatea de victime ori martori. În România³⁶ și Portugalia, instanțele de specialitate nu sunt prezente în toate unitățile administrativ-teritoriale.

În cazul în care instanțele pentru minori nu sunt disponibile, minorii în cauză sunt judecați de către instanțele pentru adulți. Nouă state membre UE (Bulgaria, Cipru, Estonia, Finlanda, Ungaria, Letonia, Lituania, Suedia și Slovacia) nu dispun de instanțe specializate. În aceste țări, minorii sunt judecați sau participă în calitate de victime și de martori în tribunalele ordinare cu aceiași judecători care se pronunță asupra cauzelor care implică adulți.

Cursurile de specializare legate de justiția în interesul minorilor sunt cele mai des prevăzute pentru judecători - pentru care este o cerință obligatorie de a beneficia de formare axată pe drepturile și nevoile copiilor în 12 state membre UE (Austria, Belgia, Bulgaria, Cehia, Germania, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Ungaria, Irlanda, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia, Slovenia, Marea Britanie). În Bulgaria, Grecia, Ungaria și Irlanda, cerințele de formare acoperă numai judecătorii care sunt susceptibili să aibă contact cu suspecti și infractori minori (nu victime sau martori). Cu excepția Estoniei și Ungariei, statele UE menționate au instanțe specializate pentru minori.

2. ASPECTE COMPARATIVE PRIVIND JUSTIȚIA JUVENILĂ

În majoritatea statelor membre ale UE, profesioniștii care lucrează cu copii în cadrul procedurilor penale/civile au obligația legală de a participa la programe de formare.³⁷

³³ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

³⁴ Table 3.2 Existence of specialist courts in EU28 (CRIM 041)

<http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

³⁵ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

³⁶ Tribunalul pentru minori și familie BRAȘOV - <http://portal.just.ro/1372/SitePages/dosare.aspx>

³⁷ <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

În acest sens, obiectivul **Raportului - Justiția în interesul copilului: perspectivele și experiențele specialiștilor privind participarea copiilor la procedurile judiciare civile și penale în 10 state membre ale UE - 2017**³⁸ realizat de către **Agencia Uniunii Europene pentru drepturi fundamentale**³⁹ – *The Agency for Fundamental Rights (FRA)*⁴⁰ a fost de a analiza respectarea drepturilor copiilor în cadrul procedurilor judiciare⁴¹.

Rezultatele detaliate în **Anexele**⁴² acestui raport (ce conține date actualizate față de cele din 2015⁴³) sugerează totuși că, în multe state membre UE, formarea specializată este mult mai probabil să fie disponibilă pe bază voluntară decât ca o condiție prealabilă oficială. Într-adevăr, 35% dintre profesioniștii intervievați⁴⁴ în domeniul justiției penale nu au absolvit nicio formare specializată în materia drepturilor copiilor înainte de a intra în profesia lor.⁴⁵

Un alt furnizor comun de programe de formare este reprezentat de instanța de judecată însăși: departamentele judiciare croate, estone, finlandeze și poloneze oferă cursuri de formare în domeniul drepturilor copilului. Facultățile de drept oferă, de asemenea, cursuri privind minorii (conform Tabelului nr.11)⁴⁶: Conștientizarea orientărilor Consiliului Europei, pe tipuri de profesii și statul membru UE (număr de profesioniști), Dreptul Social Juridic, Drept Social.

Tot în cadrul sistemului de justiție penală, Școala națională de magistratură din **Franța- École Nationale de la Magistrature**⁴⁷ oferă sesiuni de formare tematică⁴⁸ opționale pe tot parcursul anului.

De asemenea, asociațiile barourilor oferă programe de formare pentru avocați: Asociația Consiliului Barourilor din Franța a elaborat un set de instruire pentru avocați care acoperă audierile minorilor, atât în procedurile civile, cât și în cele penale.

³⁸ <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-childrens-view>

³⁹ <http://fra.europa.eu/ro>

⁴⁰ <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

⁴¹ http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-child-friendly-justice-professionals-summary_ro_0.pdf

⁴² http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-child-friendly-justice-children-s-perspective-annexes_en.pdf

⁴³ <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

⁴⁴ Majoritatea intervievaților nu a specificat suma exactă și durata programelor de formare la care participaseră, sau subiectele cursurilor și dacă acestea erau interdisciplinare. Constatările sugerează că majoritatea programelor sunt oferite necorespunzător și nu au curriculum-uri fixe. Durata acestora variază de la sesiuni de jumătate de zi la programe de formare multi-fațetă de 15 luni sau de doi ani. Formarea raportată în Bulgaria, Croația și România constă în scurte ateliere, seminarii sau prelegeri. Programe de formare mai lungi și mai cuprinzătoare sunt oferite în mod regulat în Finlanda, Franța, Germania, Spania și Regatul Unit.

⁴⁵ **Annex 2 – Indicator overview tables and national legislation and policies -**

<http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

⁴⁶ FRA, 2014 Child-friendly justice — Perspectives and experiences of professionals 10 criminal justice system-
fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2015-child-friendly-justice-professionals_en.pdf

⁴⁷ <http://www.enm.justice.fr/>

⁴⁸ http://www.enm.justice.fr/?q=Dossier-lutte-anti-terro_Actu-21avril2017_Mineurs-et-affaires-terroristes-l-ENM-forme-les-juges-pour-enfants

Formarea, atât pentru profesioniștii din domeniul dreptului, cât și pentru cei sociali din domeniul justiției penale, este în prezent concentrată în mare măsură pe audierile copilului, interviurile medico-legale și metodele și tehnicile de interogare a copiilor (ex: Bulgaria, Croația, Estonia, Finlanda, Marea Britanie). Aceste programe de instruire sunt în special destinate pentru ofițeri de poliție, judecători și profesioniști din domeniul social care efectuează audierile copilului. Alte subiecte de instruire frecvent raportate atât pentru profesioniștii din domeniul social, cât și pentru cei din mediul juridic includ problemele legate de abuzul sexual asupra minorilor, drepturile copilului, dezvoltarea copilului și psihologia, tehnicile de comunicare și managementul / protecția martorilor vulnerabili.

În general, profesioniștii din domeniul social implicați în justiția penală participă la mai multe cursuri de formare pe o gamă mai largă de probleme și cu diferite tipuri de conținut decât cele implicate în justiția civilă.

În privința modalităților de urmat, raportul realizat de către Agenția pentru drepturi fundamentale⁴⁹ relevă că există o percepție privind lipsa de specializare și de formare adecvată în ceea ce privește lucrul cu copiii în toate domeniile profesionale din sistemul de justiție pentru minori.

Respondenții cred că profesioniștii din domeniul juridic ar trebui să beneficieze de formare continuă în ceea ce privește modul în care pot interacționa cu copiii, în timp ce profesioniștii din domeniul social ar câștiga prin urmarea unor cursuri de formare în domeniul legislației privind drepturile copiilor.

De asemenea, statele membre ale UE ar trebui să se asigure că profesioniștii care interacționează cu minorii au o instruire obligatorie corespunzătoare privind drepturile copilului, abilități de comunicare și cunosc legislația în domeniu. Aceasta include nu numai judecătorii și procurorii, ci și practicienii, cum ar fi ofițerii de poliție și personalul instanțelor. Cursurile de formare ar trebui organizate la nivel național, cu programe armonizate, pentru a oferi șanse egale profesioniștilor de a primi instrucțiuni și pentru a evita tratamentul inegal al copiilor în funcție de locul în care trăiesc. Instruirea ar trebui, de asemenea, să fie completată de supravegherea implementării acesteia și schimbul multidisciplinar de bune practici între profesioniști.

AUSTRIA

În Austria, judecătorii și procurorii beneficiază de formare în domeniul protecției copilului. Astfel, pe lângă 4 ani de formare juridică, inclusiv privind drepturile și nevoile suspectilor / infractorilor, victimelor și martorilor, judecătorii și procurorii trebuie să aibă experiență profesională în educație, asistență socială sau alt domeniu relevant pentru

⁴⁹ <http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

bunăstarea copiilor, pentru a oferi o bună înțelegere a modului în care copiii se raportează la procesul penal.⁵⁰

De asemenea, judecătorii și procurorii austrieci trebuie să beneficieze de o perioadă minimă de două săptămâni de stagiu la o agenție de protecție a victimelor sau la o instituție de asistență socială înainte de a-și ocupa posturile. Judecătorii de la instanțele, care sunt competente pentru judecarea cazurilor ce implică minori care sunt acuzați de săvârșirea unor infracțiuni cu pedepse mai mari de 5 ani, trebuie să aibă o experiență profesională prealabilă de lucru cu copiii, cum ar fi predarea sau activitatea într-o instituție de asistență pentru tineri.

Odată numiți în funcție, judecătorii și procurorii care se ocupă de cazurile cu minori au acces la un program de formare continuă care se axează pe psihologia copilului, pedagogia și munca socială. Judecătorilor și procurorilor din Austria li se oferă, de asemenea, posibilitatea de a participa la cursuri internaționale de formare (cum ar fi cele oferite de Rețeaua europeană de formare judiciară - the *European Judicial Training Network*⁵¹), care promovează standardele internaționale de justiție în interesul copiilor.

BELGIA

Sistemul belgian⁵² de justiție juvenilă⁵³ este un sistem bazat pe ideea educației și protecției⁵⁴ minorilor⁵⁵, exprimată în **Legea privind justiția pentru tineri** din 1965 și reiterată în ultima sa modificare din 2006.⁵⁶

Legea privind justiția pentru tineri din 2006 - *Youth Justice Act* - dă prioritate în mod clar opțiunilor de justiție⁵⁷ restaurativă⁵⁸, în principal sub forma medierii și concilierii. În general, abordarea juridică urmărește să ajute minorul delincvent⁵⁹ să-și asume responsabilitatea și să ia în considerare drepturile victimei, acesta fiind considerat un răspuns mai adecvat și mai eficient decât alte modele de protecție a tinerilor⁶⁰. Prin acest

⁵⁰ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

⁵¹ <http://www.ejtn.eu/>

⁵² <https://jjcompare.org/2012/08/29/belgium/>

⁵³ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Belgium.pdf>

⁵⁴ <http://www.youthpolicy.org/factsheets/country/belgium/>

⁵⁵ <https://efus.eu/en/policies/national/belgium/public/902/>

⁵⁶ http://www.ejjc.org/sites/default/files/volume_i_-_snapshots_from_28_eu_member_states.pdf

⁵⁷ <http://www.justiciarestaurativa.org/www.restorativejustice.org/articlesdb/articles/10598>

⁵⁸ The youth court has the obligation to hear cases involving minors aged 12 and above, before taking a (provisional) measure. Each time the minor appears before the youth court, he or she has to be assisted by a lawyer (art. 52ter Youth Protection Act). An appeal can be lodged with (the Youth Chamber of) the Court of Appeal against the judicial orders of the youth court (art. 58 Youth Protection Act).

⁵⁹ http://www.oijj.org/sites/default/files/baaf_belgium1.pdf

⁶⁰ <https://www.crin.org/en/library/publications/belgium-national-laws>

cadru legal, programele de justiție pentru minori⁶¹ au fost implementate pe scară largă și obligatoriu în fiecare district judiciar la nivel federal.

FRANȚA

Specializarea reprezintă un pilon esențial al sistemului de justiție pentru minori.⁶² În Franța, se depun eforturi pentru extinderea specializării la instituțiile cheie ale justiției pentru minori iar judecătorii specializați (*Juges pour Enfants*)⁶³ sunt implicați ori de câte ori există motive serioase de a crede că minorul este o victimă sau suspect. *Curtea pentru minori* poate lua măsuri de natură penală (când copilul este suspect) sau de justiție civilă (atunci când minorul are nevoie de protecție). În plus, se poate considera că un minor care are calitatea de suspect are nevoie de protecție, permițând judecătorului să ia măsuri educative sau de protecție în interesul superior al copilului. Curțile pentru minori sunt atașate instanțelor superioare (*Tribunaux de Grande Instance*) și sunt prezente pe întreg teritoriul francez.⁶⁴

Legea din 10 august 2011⁶⁵ (*Loi n° 2011-939 du 10 août 2011 sur la participation des citoyens au fonctionnement de la justice pénale et le jugement des mineurs*) a adus modificări *Ordonanței nr. 45-174 din 2 februarie 1945*⁶⁶ privind minorii delincvenți. Prin această lege au fost create tribunalele corecționale pentru minori, competența acestora fiind însă limitată la minorii recidiviști între 16 și 18 ani dacă au comis o infracțiune pedepsită cu cel puțin 3 ani de închisoare. Tribunalul corecțional pentru minori este compus din judecători profesioniști, dar nu necesar specializați în judecarea minorilor. De remarcat este faptul că aceste tribunale pot judeca și majori. Legea crează, de asemenea, Curtea cu juri pentru minori, competentă și înaintea vârstei de 16 ani.

Principii ale justiției pentru minori⁶⁷

- Principiul primordialității educației prespune că un minor nu poate fi judecat fără ca situația sa familială și personală să fie evaluată în scopul unei mai bune adaptări a acțiunii penale;
- Responsabilitate penală: nu este fixată nicio limită de vârstă pentru responsabilitatea penală a minorului. Judecătorul apreciază dacă minorul a acționat cu discernământ și poate face obiectul urmăririi penale;
- Sunt fixate vârstele pentru diferitele răspunsuri judiciare:

⁶¹ http://www.dei-belgique.be/IMG/pdf/access_to_justice_for_children_-_belgium.pdf

⁶² fra.europa.eu/sites/default/files/child-friendly-justice-professionals_fr.pdf

⁶³ <https://www.cidj.com/metiers/juge-pour-enfants>

⁶⁴ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

⁶⁵ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000024456769>

⁶⁶ <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006069158>

⁶⁷ <http://www.justice.gouv.fr/justice-des-mineurs-10042/presentation-10043/les-mesures-les-sanctions-educatives-et-les-peines-21653.html>

- pentru minorii cu vârste mai mici de 10 ani doar măsurile educative pot fi dispuse de către judecătorul pentru minori sau de către tribunalul pentru minori;
- pentru cei cu vârste între 10 și 13 ani pot fi pronunțate măsuri educative și sancțiuni educative, acestea fiind pronunțate doar de către tribunalul pentru minori;
- pentru minorii mai mari de 13 ani sunt posibile măsuri educative, sancțiuni educative și pedepse
 - Detenția: încarcerarea trebuie să fie o măsură excepțională. Pedepsa cu închisoarea trebuie executată în locuri speciale pentru minori sau în cartiere speciale;
 - detenția provizorie: minorii de la 13 la 16 ani pot fi plasați în detenție provizorie în materie criminală și în caz de violare a obligațiilor de control judiciar în materie corecțională. Detenția provizorie este posibilă pentru minorii de peste 16 ani în materie corecțională (pedeapsă de 3 sau mai mulți ani), criminală și în cazul violării obligațiilor de control judiciar. În fiecare caz duratele sunt limitate;
 - tribunalul pentru minori nu poate pronunța o pedeapsă cu închisoarea fără o motivare specială a acestei pedepse;
 - Circumstanța minorității: minorul nu poate primi pedeapsa întreagă a unui major, cu excepția cazurilor în care condițiilor de comitere a faptei sau personalitatea minorului justifică excepția de la această regulă, sau când se aduce atingere cu intenție integrității fizice a persoanei și când fapta este comisă în stare de recidivă legală;
 - Măsurile educative, pedepsele sunt puse în practică de către sectorul public;
 - Publicitatea restrânsă: în sala de audiere sunt admiși doar membrii familiei sau reprezentantul legal al minorului, serviciile sociale, victimele și avocații

a) Măsuri educative aplicabile minorilor

Judecătorul pentru minori poate să dispună față de minor una din următoarele măsuri, conform art. 8 al Ordonanței:

1. renunțarea la pedeapsă, dacă minorul dă dovezi de îndreptare, prejudiciul a fost reparat și tulburarea provenind din săvârșirea infracțiunii a încetat; mustrarea;
2. încredințarea minorului părinților, tutorelui sau unei persoane de încredere;
3. punerea sub protecție judiciară pentru o durată ce nu poate depăși 5 ani;
4. plasarea într-o instituție publică sau privată, de educare sau formare profesională, într-un institut medical sau medical-educativ;
5. libertatea sub supraveghere, care poate fi dispusă până la împlinirea vârstei de 18 ani;

Tribunalul pentru minori poate dispune față de minorul care a împlinit 13 ani, una din următoarele măsuri educative (art. 15):

1. Încredințarea minorului părinților, tutorelui sau unei persoane de încredere;
2. Plasarea într-o instituție publică sau privată, de educare sau de formare profesională;

3. Plasarea într-un institut medical sau medical-educativ;
4. Încredințarea serviciului de asistență pentru minori;
5. Plasarea într-un centru pentru minori delincvenți de vârstă școlară.

Tribunalul pentru minori poate dispune una față de minorul care nu a împlinit 13 ani, din următoarele sancțiuni educative (art. 15-1):

1. Confiscarea unui obiect deținut de minor sau aparținând acestuia, care a servit la săvârșirea infracțiunii sau care este produsul infracțiunii;
2. Interdicția de a frecventa, pentru o durată de cel mult 1 an, locul unde infracțiunea a fost comisă, cu excepția locului în care minorul își are reședința obișnuită;
3. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a întâlni victimele infracțiunii sau de a intra în relații cu acestea;
4. Interdicția, pe o durată de cel mult 1 an, de a-i întâlni pe coautorii sau complicitii la săvârșirea infracțiunii sau de a intra în relații cu aceștia;
5. Obligația de a acorda ajutor sau reparație victimei;
6. Obligația de a urma, pe o durată de cel mult 1 an un stagiu de formare civică, pentru a-i aminti minorului obligația de a respecta legea.

b) Medierea-reparația

În cadrul acestei măsuri, minorul participă la repararea prejudiciului, printr-o activitate de ajutor sau reparare, oferită victimei sau în folosul comunității. Această măsură nu poate fi dispusă decât cu acordul victimei și poate fi însoțită de scuze adresate victimei. Minorii cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani pot desfășura o activitate de interes general, cu caracter formator sau de natură să favorizeze reinserția socială.

GERMANIA

Principii ale justiției pentru minori

La baza sistemului *justiției pentru minori*⁶⁸ se află principiul *subsidiarității sau al minimeiei intervenției*.⁶⁹ Aceasta înseamnă că sancțiunile penale vor fi dispuse doar dacă se dovedesc indispensabile. În plus, aceste sancțiuni sunt limitate de principiul proporționalității. Principiul subsidiarității pedepsei este consacrat și din punct de vedere legislativ, prin modificările aduse **Legii privind tribunalele pentru minori**⁷⁰.

⁶⁸<http://www.childreninjudicialproceedings.eu/Home/Default.aspx>

⁶⁹ The intervention of the Youth Courts Law is characterised by the principle of ‘*subsidiarity*’ or ‘*minimum intervention*’. This means that penal action should only be taken if absolutely necessary. Furthermore, sanctions must be limited by the principle of proportionality⁶. It should be noted that the public prosecutor may dispense with prosecution. The judge may also discontinue the proceedings and impose supervisory measures as an order of the court instead of issuing a judgment. Where the main proceedings take place and end in a judgment, the court may impose supervisory measures (*Erziehungsmassregeln*) and where these do not suffice, disciplinary measures (*Zuchtmittel*) or a youth penalty (*Jugendstrafe*).

⁷⁰<https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=756#33>

*Jugendgerichtsgesetz, JGG*⁷¹. Sancțiunile care sunt dispuse cu prioritate de către tribunalele pentru minori⁷² sunt măsurile educative și disciplinare⁷³.

Toate strategiile de sprijinire a tinerilor delincvenți din Germania sunt centrate pe familie.⁷⁴ Începând cu anul 2005, Germania a dezvoltat un sistem de prevenire timpurie care are ca grupuri țintă copiii de vârste foarte mici și părinții lor. O cooperare strânsă între sistemul social și cel de sănătate încearcă să abordeze riscurile sociale la care sunt supuși copiii de la o vârstă fragedă.

Deși subiectul principal nu este prevenirea comiterii de fapte penale, ci sprijinirea părinților și copiilor, pentru a elimina dezavantajele și a sprijini familiile în situații dificile, această strategie este strâns legată de acei copii care, probabil, vor deveni și clienți ai serviciilor de prevenire a delincvenței.⁷⁵

Conform principiului subsidiarității, organizațiile non-guvernamentale joacă un rol important. Atât ele, cât și serviciile publice de protecție a copilului, fac parte din serviciile pentru copii, și au elaborat o gamă largă de măsuri de sprijinire a copiilor și familiilor lor:

- sprijin pentru educația parentală, cum ar fi consilierea sau sfaturile practice pentru viața de zi cu zi;
- cursuri de formare socială și pedagogică pentru copii, în grupuri mici, în cadrul cărora copiii dobândesc abilități sociale și astfel evită recidiva;
- activitățile de teren ale lucrătorilor stradali, care încearcă să medieze între băieți și cartier, în caz de conflicte în locuri publice sau la nivel local;
- în foarte puține cazuri, atunci când numărul faptelor crește, este aplicată o măsură de protecție de tip rezidențial;
- cooperarea între serviciile de protecție a copiilor și alte sisteme, cum sunt școala și cluburile sportive.

În special sistemul școlar (școala pentru copii care nu se află încă la vârsta răspunderii penale se termină în general în jurul prânzului) a preluat un rol important în prevenirea comportamentului deviant al școlarilor. În timp, s-au elaborat mai multe strategii:

- crearea unui climat școlar în care elevii se simt confortabil și primesc sprijin educațional de la profesori și asistenți sociali. În mod tradițional, profesorii au avut mai mult rolul de a împărtăși cunoștințe, și mai puțin de a educa efectiv.
- dezvoltarea de programe speciale împotriva violenței, care au fost implementate în școli.

Art.1 din Legea privind tribunalele pentru minori definește *tinerii* ca fiind persoanele care au vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani, la momentul săvârșirii faptei. Când

⁷¹ “Youth Courts Law in the version of the promulgation of 11 December 1974 (Federal Law Gazette [BGBl.]) Part I p. 3427, most recently amended by Article 1 of the Act of 8 July 2008 (Federal Law Gazette Part I p. 1212)”

⁷² Guidelines to the Youth Courts Law -

https://beckonline.beck.de/default.aspx?vpath=bibdata%2fkomm%2fEisenbergJGG_13%2fges%2fBerlRiJGG%2fcont%2fEisenbergJGG.BerlRiJGG.htm -

⁷³ <https://www.loc.gov/law/help/child-rights/germany.php#Juvenile%20Justice>

⁷⁴ <http://www.copii.ro/Files/Manual%20copilul%20care%20a%20savarsit%20fapte%20penale%20si%20nu.pdf>

⁷⁵ fra.europa.eu/sites/default/files/child-friendly-justice-professionals_de.pdf

sunt responsabili penal, acestor tineri nu li se aplică Codul penal, ci dreptul penal al minorilor, prevăzut de legea privind tribunalul pentru minori.

Conform **art.27 din Legea privind tribunalele pentru minori**, judecătorul poate constata vinovăția în cursul procesului și dispune un termen de încercare, la sfârșitul căruia va pronunța soluția finală. Dacă la sfârșitul termenului de încercare, rezultă din conduita minorului că este necesară aplicarea unei pedepse, judecătorul va pronunța o sentință în acest sens. În caz contrar, verdictul de vinovăție își încetează efectele.

Lipsa relativă a răspunderii penale a minorilor care au împlinit 14 ani este instituită de **Legea privind tribunalele pentru minori**, cu modificările și completările ulterioare care prevede la art. 3 că: *“un tânăr este responsabil penal dacă în momentul săvârșirii faptei este suficient de matur pentru a discerne gravitatea faptei și pentru a acționa în consecință”*. Această lege prevede lipsa răspunderii penale a minorilor între 14 și 18 ani, dar această prezumție este relativă și poate fi răsturnată, dacă maturitatea acestora o justifică.

Sancțiunile penale se aplică minorilor care au împlinit 14 ani. Legea menționată clasifică măsurile aplicabile minorilor în 3 categorii: măsuri educative, măsuri disciplinare și închisoarea, aceasta din urmă constituind singura pedeapsă.

a) *Măsurile educative* - Presupun obligația de a se supune anumitor reguli de conduită, privitoare la reședință, la formare, la interdicția de a frecventa anumite persoane și locuri.

b) *Măsurile disciplinare* - Aceste măsuri se iau dacă măsurile educative sunt considerate insuficiente. Măsurile disciplinare sunt:

- avertismentul;
- impunerea de obligații (scuze personale adresate victimei, repararea prejudiciilor cauzate, vărsarea unei sume de bani în contul unei organizații de interes general);
- închisoarea specială pentru delincvenții minori, pedeapsă care nu este considerată sancțiune penală și nu este înscrisă în cazierul judiciar. Această măsură se execută într-o instituție specializată și îmbracă mai multe forme: detenția de week-end (maxim 2 week-end-uri), pe termen scurt (de la 2 la 4 zile) și pe termen lung (1-4 săptămâni).

Sancțiunile aplicabile delincvenților minori cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani și tinerilor cu vârsta între 18 și 21 de ani au ca scop principal educarea făptuitorului.⁷⁶

Pentru minori sunt prioritare măsurile educative și disciplinare, numai în subsidiar putând fi aplicată pedeapsa cu închisoarea pentru tineri, cu posibilitatea suspendării. Aplicarea unor măsuri de siguranță, precum și consecințele ce decurg din sancțiune sunt limitate. Regimul special prevăzut pentru minori este aplicabil și tinerilor delincvenți, dacă la data comiterii faptei dezvoltarea personalității acestora era similară unui minor.

Odată cu aplicarea măsurilor educative, judecătorul poate impune minorului obligația de a urma anumite forme de asistență educativă, care nu au caracter sancționator, ci preponderent educativ.

⁷⁶ http://esc-eurocrim.org/files/juvjusticegermany_betw_welfar_justice.doc

Conform **art.37 din Legea privind tribunalele pentru minori**⁷⁷ intitulat selecția magistraților la instanțelor judecătorești pentru tineri, judecătorii și procurorii din cadrul acestor instanțe trebui să aibă o educație juridică și o pregătire adecvată, precum și o experiență în procedurile judiciare ce implică minori.

De asemenea, formarea profesională a magistraților se realizează și prin organizațiile non-guvernamentale/asociațiile de sprijinire a victimelor, însă participarea profesioniștilor este voluntară și, în general, nu există o formare continuă.

La rândul său, *Ministerul Federal al Justiției*⁷⁸ a stabilit proceduri detaliate pentru intervievarea și tratarea victimelor și martorilor - minori. De exemplu, este necesar ca numai procurorii și judecătorii care judecă cauzele cu minori să fie implicați în proceduri penale cu victime-copii. Procurorii, judecătorii și ofițerii de poliție trebuie să fie pregătiți pentru a respecta interesele copilului, însă aceste orientări nu sunt obligatorii.

Tot în acest sens, Academia judiciară germană (*Deutsche Richterakademie*⁷⁹) oferă formare interregională judecătorilor, precum și procurorilor. Scopul Academiei este de a oferi formare continuă judecătorilor și procurorilor în domeniile lor de specialitate, precum și de a-i sprijini în dobândirea de noi competențe profesionale. Mai mult de 150 de evenimente⁸⁰ de formare⁸¹ continuă sunt organizate în fiecare an la centrele de formare și aproape 5000 de judecători și procurori participă anual la seminariile Academiei judiciare germane.

GRECIA

Sistemul de justiție juvenilă a suferit reforme substanțiale în 2003 (*Legea nr.3189/2003*) și în 2010 (*Legea nr.3860/2010* și *Legea nr.3904/2010*) realizând o armonizare cu standardele europene și internaționale în domeniu.⁸²

Grecia are un sistem de instanțe speciale⁸³ pentru minori⁸⁴.

⁷⁷ <https://germanlawarchive.iuscomp.org/?p=756#37>

⁷⁸ *Guidelines of the Federal Ministry of Justice for the protection of children as victims/witnesses on criminal proceedings* - <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Germany.pdf>

⁷⁹ <http://www.deutsche-richterakademie.de/icc/draen/nav/123/broker?editmode>

⁸⁰ <http://www.deutsche-richterakademie.de/icc/draen/nav/f44/broker.jsp?uMen=f440a565-fffd-d514-093b-89106350fd4c&uCon=bc660a83-816b-1161-4b30-29716350fd4c&press=true&pagesize=1&page=1&mode=detail>

⁸¹ <http://www.deutsche-richterakademie.de/icc/draen/nav/f44/broker.jsp?uMen=f440a565-fffd-d514-093b-89106350fd4c&uCon=b7660a83-816b-1161-4b30-29716350fd4c&press=true&pagesize=1&page=1&mode=detail>

⁸² http://www.oijj.org/sites/default/files/comparative_report_alternatives_to_custody_for_young_offenders.pdf

⁸³ Act 3860/2010 and Act 3904/2010- juvenile penal justice reform in Greece in 2003 (Act 3189/2003)

⁸⁴ http://www.oijj.org/sites/default/files/documental_2094_en.pdf

*Instanțele pentru minori*⁸⁵ sunt instanțe penale care au jurisdicție exclusivă asupra tuturor persoanelor tinere cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani, la momentul la care a fost săvârșită infracțiunea⁸⁶.

Prima instanță⁸⁷ judecă în complet de un judecător, a doua instanță, de apel, judecă în complet de trei judecători.⁸⁸ Aceste instanțe nu se limitează la aplicarea de măsuri educative⁸⁹, putând dispune detenția minorului într-o instituție de corecție⁹⁰, precum și aplicarea sancțiunilor atenuate din dreptul penal pentru adulți.

ITALIA

*Tribunalul pentru minori*⁹¹ este singura instanță competentă⁹² de a judeca infracțiunile săvârșite de minori⁹³. Tribunalul pentru minori⁹⁴ și magistratul pentru supravegherea

⁸⁵ The juvenile court must seek an expert opinion from a team of doctors, psychologists and social workers before imposing, amending or terminating any therapeutic measures²⁷. When ordering the most severe penalty which may be imposed upon children, i.e. detention in a young offenders' detention facility, the juvenile judge considers the child defendant's health, moral and mental status and his/her family environment which are also examined by the juvenile probation officers during the main investigation stage -

<http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Greece.pdf>

⁸⁶ <http://www.cairn.info/revue-internationale-de-droit-penal-2004-1-page-355.htm>

⁸⁷ At a Provincial Court, a Juvenile Court of Appeal has also been established, which is composed of three professional judges, one of whom shall be a juvenile court judge. Another Juvenile Court exists at every Higher Provincial Court, which also comprises three professional judges, including one juvenile court judge -

http://www.oijj.org/sites/default/files/comparative_report_alternatives_to_custody_for_young_offenders.pdf

⁸⁸ <https://www.loc.gov/law/help/child-rights/greece.php#Juvenile%20Justice> - Minors are subject only to reformatory or therapeutic measures. Minors between the ages of thirteen and eighteen who engage in criminal acts are tried by special courts. The Code of Criminal Procedure provides that those are either: a) a single-member Court for Minors; b) a three-member Court; or c) the Court of Appeals. Appeals from the single-member court for minors are heard before the Court of Appeals and not before the three-member court. The 2003 amendments of the juvenile justice system specify twelve possible reformatory measures, listed in order of severity. These include: a) a reprimand; b) placing the child under the responsible care of his parents or to his guardians; c) assignment of the care of the child to foster parents; d) placing the child in the care of "societies for the protection of children" or institutions designated for the care of children; e) communication between victim and underage perpetrator, so that the latter will have the opportunity to express apologies and remorse; f) compensation of the victim; g) community service performed by the minor; h) attending social and psychological programs in special institutions; i) attending vocational schools or enrolling in training; and several other measures. In exceptional cases, the courts may impose two or three measures concurrently. The therapeutic measures are designed to assist minors who need special treatment, especially due to mental or physical illness or due to addiction to drugs or alcohol, and who are unable to assist themselves. In such cases, the court, based on an expert's diagnosis and opinion, may assign the care of such a minor either to his parents, guardians, or a foster family or may order the care of such a minor in protection agencies. These measures are imposed by a single-member court, based on an opinion issued by a team of doctors, psychologists, and social workers.

⁸⁹ http://www.ijjo.org/sites/default/files/baaf_greece1.pdf

⁹⁰ http://www.oijj.org/sites/default/files/oijjconf2014_pitsela_giagkou.pdf

⁹¹ <http://www.ristretti.it/areestudio/minorile/norme/tribunali.htm>

⁹² http://www.gazzettaufficiale.it/atto/serie_generale/caricaDettaglioAtto/originario?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1956-08-16&atto.codiceRedazionale=056U0888&elenco30giorni

⁹³ <https://www.diritto.it/la-riforma-della-giustizia-minorile-e-la-soppressione-del-tribunale-per-i-minorenni/>

⁹⁴ <http://www.tribmin.milano.giustizia.it/Content/Index/28650>

executării măsurilor dispuse rămân competenți și după ce minorii⁹⁵ au împlinit 18 ani, până la cel mult 25 de ani (*art.3 din Decretul nr. 448/1988*⁹⁶- **D.P.R. 22 settembre 1988 n. 448, "Disposizioni sul processo penale a carico di imputati minorenni"**).

Același decret prevede că judecătorul poate înlocui pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani cu una din sancțiunile următoare: libertatea supravegheată sau semi-libertatea. De asemenea, judecătorul are posibilitatea de a suspenda procesul pentru o perioadă între 1 și 3 ani, în funcție de gravitatea faptelor, și de a supune delincventul minor la o perioadă de încercare.

Conform art.28 din Decretul nr.448/1988, judecătorul, după ascultarea părților, poate dispune prin ordonanță suspendarea procesului, atunci când consideră că este necesară în interesul minorului, pentru dezvoltarea în condiții normale a personalității minorului. Procesul poate fi suspendat pe o perioadă de maximum 3 ani în cazul faptelor mai grave și 1 an în cazuri mai puțin grave. Pe timpul suspendării, cursul prescripției răspunderii penale este suspendat.

Prin ordonanța de suspendare a procesului, judecătorul îl încredințează pe minor serviciilor specializate care au rolul de a-l supraveghea, de a-i oferi asistență și tratament. Prin același act, judecătorul poate dispune repararea prejudiciului și, de asemenea, poate propune începerea unei proceduri de mediere.

Art. 29 din Decretul nr. 448/1988, prevede că la împlinirea duratei suspendării procesului, judecătorul, la noul termen de audiere, poate aprecia că nu mai este necesară continuarea procesului, ținând cont de comportamentul și evoluția minorului. În caz contrar, trece la judecarea cauzei.

În privința arestării preventive, termenele prevăzute de Codul de procedură penală sunt reduse la jumătate pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani, și cu două treimi pentru minorii cu vârsta cuprinsă între 14 și 16 ani (art. 23 din Decretul nr. 448/1988). Prin sentința de condamnare, când pedeapsa stabilită de judecător este închisoarea de cel mult 2 ani, judecătorul poate aplica o sancțiune alternativă, care constă în semi-detenție și libertatea sub supraveghere, luând în considerare personalitatea minorului, nevoile sale, condițiile familiale, sociale și mediul în care a trăit minorul (art. 23). În timpul perioadei de încercare, minorul este încredințat serviciilor de protecție a tinerilor și are posibilitatea de a repara consecințele actelor sale.

Modalitatea concretă în care are loc suspendarea procesului este detaliată în *Decretul nr. 272 din 28 iulie 1989*. Art. 27 prevede că judecătorul dispune această măsură pe baza unui proiect de intervenție elaborat de către serviciile specializate în colaborare cu serviciile de asistență socială locale. Proiectul trebuie să cuprindă: modalitatea de implicare a minorului, a familiei și a mediului său de viață; sarcinile specifice pe care trebuie să și le asume minorul; modalitățile concrete de participare a serviciilor specializate și a celor de asistență locale; modalitățile de reparare a consecințelor infracțiunii și de mediere.

⁹⁵ <http://www.altrodiritto.unifi.it/rivista/2000/rugi/cap1.htm>

⁹⁶ <http://www.tribmin.milano.giustizia.it/FileTribunali/20320/Sito/Documenti/Legislazione/DPR%20448-88.pdf>

Aceste servicii îl informează periodic pe judecător cu privire la evoluția minorului, propune eventuale modificări ale proiectului de intervenție ori, în cazul unor abateri grave și repetate din partea minorului, revocarea suspendării.

IRLANDA

Legislația irlandeză⁹⁷ are la bază principiul că un copil trebuie luat în custodia statului doar ca o ultimă soluție. Există multe măsuri⁹⁸ care pot fi luate de comunitatea locală, înainte ca un copil să fie trimis într-o școală de detenție.

Potrivit **art.142 din Legea privind minorii**⁹⁹ - [Children Act, 2001](#)¹⁰⁰, o instanță¹⁰¹ - *Children Court* - poate dispune o perioadă de detenție pentru un copil. În cazul în care minorul are sub 16 ani, acesta este reținut într-o școală de detenție pentru copii. Instanța poate dispune astfel în cazul în care este convinsă că acesta este singurul mod adecvat de a se realiza reeducarea copilului. Școala are un program planificat de activități motivante, care țin seama de nevoile, interesele și potențialul tânărului supus reeducării.

De asemenea, școala de detenție are o politică proprie privind utilizarea sancțiunilor, care este în concordanță cu promovarea nevoilor de dezvoltare ale tinerilor și exercitarea unui grad mai mare de auto-control și disciplină.

Școlile de detenție sunt gestionate de către *Serviciul irlandez*¹⁰² *pentru justiția tinerilor*¹⁰³, care este coordonat de *Departamentul*¹⁰⁴ *afacerilor pentru copii și tineret*¹⁰⁵.

POLONIA

Potrivit *Legii din anul 1982 - the Juvenile Act*¹⁰⁶ cu modificările ulterioare, procedurile efectuate pentru sancționarea unui minor care a împlinit vârsta de 13 ani sunt efectuate de

⁹⁷ <http://www.iprt.ie/youth-justice>

⁹⁸ <http://www.justice.ie/en/JELR/Tackling%20Youth%20Crime%20-%20Youth%20Justice%20Action%20Plan.pdf/Files/Tackling%20Youth%20Crime%20-%20Youth%20Justice%20Action%20Plan.pdf>

⁹⁹ <https://www.dcy.gov.ie/documents/YouthJustice/a2401.pdf>

¹⁰⁰ http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/youth_justice

¹⁰¹ **Children Court** 71.(1) (a) The District Court, when hearing charges against children or when hearing applications for orders relating to a child at which the attendance of the child is required or when exercising any other jurisdiction conferred on the Children Court by or under this or any other Act or by Part III, IV, IVA (inserted by this Act) or V of the Act of 1991, shall be known as the Children Court and is referred to as “the Court” in this Part and Part 8. (b) When exercising any such jurisdiction the Court shall sit in a different building or room from that in which sittings of any other court are held or on different days or at different times from those on or at which sittings of any such other court are held - <https://www.dcy.gov.ie/documents/YouthJustice/a2401.pdf>

¹⁰² <http://www.iyjs.ie/>

¹⁰³ <http://www.justice.ie/>

¹⁰⁴ <https://www.dcy.gov.ie/viewdoc.asp?DocID=120>

¹⁰⁵ http://www.citizensinformation.ie/en/justice/children_and_young_offenders/children_and_the_criminal_justice_system_in_ireland.html

¹⁰⁶ Act of 26 October 1982 on proceedings in juvenile matters, **Dz.U. 1982 Nr 35** poz. 228

o instanță specială¹⁰⁷ - **instanța de familie**.¹⁰⁸ Toate deciziile în aceste proceduri (cum ar fi ascultarea unui minor și a martorilor) sunt luate de un **judcător de familie**, care poate solicita doar anumite date poliției sau altor instituții cu atribuții în domeniul siguranței cetățenilor (art. 35). În cadrul acestor proceduri minorul are dreptul la un apărător (art. 36 și 49 din lege). Tribunalul¹⁰⁹ este obligat să furnizeze nu numai părinților sau tutorei minorului, dar și minorului, copii ale tuturor deciziilor luate în cadrul procedurii. Minorul care a fost condamnat pentru o infracțiune nu poate fi supus la pedeapsa închisorii¹¹⁰, ci doar la măsuri educative sau de corecție (art. 5)¹¹¹.

Principiul fundamental în toate procedurile judiciare este reprezentat de reîncadrarea în societate a infractorului juvenil. Din acest motiv, măsurile aplicate minorului au un caracter preventiv și educativ și nu sunt admise represii. Instanța poate, printre altele, să aplice măsuri cum ar fi mustrarea, supravegherea unui tutore sau a instanței, plasarea minorului într-o instituție care se ocupă cu pregătirea profesională, într-o instituție de învățământ și, în situații strict specificate, într-o instituție medicală.

Instanța poate dispune plasarea unui minor într-o școală de corecție, dacă au existat infracțiuni grave, iar circumstanțele și caracterul infracțiunii comise justifică o astfel de decizie. Părinții, tutorele sau minorii înșiși pot ataca decizia instanței cu privire la aplicarea măsurilor educative sau de corecție la o instanță superioară.

Judecătorii, procurorii și ofițerii de probațiune sunt obligați să-și îmbunătățească în mod constant calificările și abilitățile profesionale și să participe la formarea periodică. Principala instituție care răspunde de planurile de formare și de organizarea de ateliere de formare pentru judecători și procurori este **Școala Națională de Justiție și Procuratură**. Drepturile copilului, inclusiv modul de a trata participarea copiilor la proces, sunt incluse în agenda Școlii Naționale de Justiție și Procuratură din Polonia. Pregătirea relevantă și seminarii tematice pentru judecători, procurori, polițiști și psihologi sunt organizate și de Ministerul Justiției și de ONG-urile partenere.¹¹²

¹⁰⁷ The family court is assisted by professional family probation officers or volunteer social probation officers, who can be involved in the child's case from the very beginning of the proceedings, conducting the community interview for the court, or even earlier (for example, if s/he had worked with a family and observed that a child in the family is socially maladjusted). His/her role is, however, most important at the enforcement stage (see Section 3.1.1) - <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Poland.pdf>

¹⁰⁸ http://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Events/20081211_Brussels_Practising_Family_Law_in_Europe/EN_Kozuch.pdf

¹⁰⁹ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Poland.pdf>

¹¹⁰ [http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/polish_ministry](http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/polish_ministry_of_justice_reply_en.pdf)

[_of_justice_reply_en.pdf](http://ec.europa.eu/justice/newsroom/criminal/opinion/files/110510/polish_ministry_of_justice_reply_en.pdf)

¹¹¹ http://www.unicef-irc.org/portfolios/documents/431_poland.htm

¹¹² <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Poland.pdf>

PORTUGALIA

În cazul minorilor¹¹³ cu vârsta cuprinsă între 12 și 16 ani, care au săvârșit fapte prevăzute de legea penală devin aplicabile dispozițiile **Legii tutelar-educative**¹¹⁴ aprobate¹¹⁵ prin **Legea nr. 166/1999**¹¹⁶ modificată prin **Legea**¹¹⁷ **nr.4/2015**.¹¹⁸

*Măsurile tutelare educative*¹¹⁹ au ca scop educarea minorului și reinserția sa în viața societății (art. 2). La evaluarea necesității și stabilirea tipului de măsură sunt luate în considerare cauzele care exclud sau diminuează caracterul ilicit ori vinovăția.

Măsurile tutelare¹²⁰ prevăzute de lege¹²¹ sunt:

- a) mustrarea;
- b) interdicția de a conduce autovehicule de capacitate mică;
- c) reparația adusă victimei;
- d) efectuarea unor prestații economice în favoarea comunității;
- e) impunerea anumitor reguli de conduită;
- f) impunerea anumitor obligații;
- g) frecventarea anumitor programe formative;
- h) asistență și îndrumare educativă;
- i) internarea într-un centru de educare;

Măsura internării într-un centru de educare activă se execută în regim deschis, semi-deschis și închis.

Conform **art. 5** din legea sus-menționată¹²², executarea măsurilor tutelare se poate prelungi până la împlinirea vârstei de 21 de ani, moment în care ia sfârșit în mod obligatoriu.

Instanța poate impune minorului respectarea unor reguli de conduită care au ca obiectiv crearea condițiilor necesare pentru ca acesta să își adapteze comportamentul la normele și valorile juridice ale vieții sociale cum ar fi:

- să nu frecventeze anumite locuri și medii sau să nu vizioneze anumite spectacole;
- să nu frecventeze anumite persoane;
- să nu consume băuturi alcoolice;
- să nu frecventeze anumite grupuri sau asociații;
- să nu aibă în posesie anumite obiecte.

¹¹³ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Portugal.pdf>

¹¹⁴ Educational Guardianship Law (Lei Tutelar Educativa – Law 166/99, of 14 September 1999), which resulted from the substantial reform of the law that governs juveniles, re-oriented from a protective approach to an approach focused on responsibility, pedagogy and reparation. The Educational Guardianship Law is applicable to young persons between 12 and 16 years old who commit acts defined by law as crimes -

<http://www.justicereparatrice.org/www.restorativejustice.org/editions/2006/dec06/2006-11-21.7569301318>

¹¹⁵ http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=542&tabela=leis

¹¹⁶ http://www.cm-peniche.pt/uploads/CPCJ/LeiN166-99_TutelarEducativa.pdf

¹¹⁷ <https://www.repository.utl.pt/bitstream/10400.5/13304/1/TESE%20FINAL%20ANDREIA%20HERVET.pdf>

¹¹⁸ https://dre.pt/home/-/dre/66195397/details/maximized?p_auth=JYxwL0Xz

¹¹⁹ <http://www.oa.pt/upl/%7Bfbce1b76-3839-4bde-b64b-1fee0d31b3d5%7D.pdf>

¹²⁰ <http://julgar.pt/wp-content/uploads/2015/10/099-108-LTE-para-onde-vais.pdf>

¹²¹ <http://www.oijj.org/es/docs/general/lei-n-16699-que-aprova-a-lei-tutelar-educativa-educational-guardianship-law>

¹²² http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=542&tabela=leis

Regulile de conduită nu pot constitui limitări abuzive ale autonomiei de decizie a minorului iar durata maximă a acestora nu poate depăși 2 ani.

f) Pentru o mai bună valorizare în domeniul școlar sau al formării profesionale, precum și pentru favorizarea condițiilor psiho-biologice necesare dezvoltării minorului, instanța îi mai poate impune următoarele obligații:

- să frecventeze o instituție de învățământ;
- să frecventeze un centru de formare profesională;
- să frecventeze cursuri de formare în instituții psiho-pedagogice;
- să frecventeze asociații pentru tineri;
- să urmeze programe de tratament medical, medico-psihiatric, medico-psihologic, în regim de internare sau ambulatoriu. Acestea vizează: dependența de alcool, consumul de stupefiante, bolile cu transmitere sexuală, tulburările psihice.

Consimțământul minorului care a împlinit 14 ani este necesar pentru dispunerea acestei măsuri.

g) Frecventarea de programe formative (art. 25) constă în participarea la:

- programe de ocupare a timpului liber;
- programe de educație sexuală;
- programe de educație rutieră;
- programe de orientare psiho-pedagogică;
- programe de orientare profesională;
- programe sportive.

Această măsură are o durată cuprinsă între 6 luni și 1 an.

h) Asistența și îndrumarea educativă¹²³ reprezintă o măsură ce constă în executarea unui proiect educativ personal, care acoperă zonele fixate de tribunal. Tribunalul îi poate impune minorului reguli de conduită sau obligații, precum și frecventarea de programe formative. Proiectul este elaborat de către serviciile de reinserție socială și este supus aprobării judiciare. În timpul executării proiectului educativ personal, serviciile de reinserție socială supervizează, orientează, oferă sprijin minorului. Durata măsurii este cuprinsă între 3 luni și 2 ani (art. 16).

Toți magistrații portughezi - judecători și procurori - beneficiază de **formare** în domeniul dreptului familiei și copilului, pe durata **Școlii de magistratură** (CEJ - *Centrul pentru Studii Judiciare*).¹²⁴ *Educația și specializarea cu privire la drepturile copilului* sunt incluse în formarea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor. Cu toate acestea, nu există o formare specifică privind modul în care ar trebui abordate procedurile judiciare care implică minori. În plus, repartizarea magistraților la instanțele judecătorești pentru copii și familie nu este condiționată de nicio experiență particulară, însă este necesară o experiență de cel puțin 10 ani de activitate judiciară efectivă ca judecător sau procuror și o evaluare a performanței, având cel puțin calificativul "bun cu distincție". În circumscripțiile teritoriale unde nu există instanțe pentru copii și familie, jurisdicția este exercitată de instanța de

¹²³ http://www.cej.mj.pt/cej/recursos/ebooks/familia/Intervencao_Tutelar_Educativa.pdf

¹²⁴ http://www.cej.mj.pt/cej/eng/about_cej_mission.php

jurisdicție generală, care poate fi condusă de un judecător aflat în primele etape ale carierei sale.¹²⁵

SPANIA

Sistemul de justiție juvenilă din Spania¹²⁶ se bazează pe coordonarea unei game largi de profesioniști care trebuie să fie specializați în acest domeniu, garantând astfel că toate acțiunile întreprinse vor fi în interesul superior al copilului. Aceasta include în primul rând judecători special instruiți (**jueces de menores**) și procurori (**fiscales de menores**).

Serviciile sociale, agențiile de poliție specializate și funcția apărătorului public sau a Ombudsmanului (*Defensor del Pueblo*) au, de asemenea, o importanță centrală în asigurarea protecției drepturilor copilului, inclusiv în procedurile penale. Punctele forte ale sistemului spaniol sunt legate de faptul că legea și practica sunt concentrate în mod coerent asupra atingerii intereselor minorului și acest lucru este facilitat foarte mult de o abordare flexibilă a acțiunii publice, adaptată la condițiile personale, vârsta și nevoile copilului.¹²⁷

În fiecare provincie a țării, există una sau mai multe instanțe¹²⁸ pentru minori¹²⁹ cu jurisdicție în întreaga provincie. În orașul Madrid, cu jurisdicție pe întreg teritoriul Spaniei, funcționează *Juzgado Central de Menores*¹³⁰ - Instanță centrală pentru minori¹³¹ - ce judecă toate cazurile care îi sunt atribuite prin lege în ceea ce privește răspunderea penală a minorilor.

*Instanțele pentru minori*¹³² dețin competența necesară pentru judecarea infracțiunilor și contravențiilor săvârșite de persoane cu vârste cuprinse între 14 și 18 ani¹³³. Judecătorii pentru minori trebuie să îndeplinească funcțiile prevăzute de lege în privința minorilor cu conduite clasificate de lege drept infracțiuni sau contravenții sau alte funcții legate de minori, definite prin lege.

Instanțele teritoriale judecă toate căile de atac prevăzute de lege, formulate împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele pentru minori din provincia respectivă. Pot fi intentate și

¹²⁵ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Portugal.pdf>

¹²⁶ <https://jjcompare.org/2012/08/29/spain/>

¹²⁷ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Spain.pdf>

¹²⁸ Organic Law 4/1992 regulating the jurisdiction and procedure of the Juvenile Courts went into effect - http://www.defenceforchildren.it/files/12_Report_Spain_ENG.pdf

¹²⁹ <http://www.oijj.org/en/docs/general/real-decreto-17742004-de-30-de-julio-por-el-que-se-aprueba-el-reglamento-de-la-ley-orga>

¹³⁰ http://guiasjuridicas.wolterskluwer.es/Content/Documento.aspx?params=H4sIAAAAAAAAAEAMtMSbF1jTAAAUjQyMLtbLUouLM_DxbIwMDCwNzA7BAZlqlS35ySGVBqm1aYk5xKgBreNBmNQAAAA=WKE

¹³¹ Juzgados de menores hear cases concerning crimes and petty offences committed by persons aged between 14 and less than 18. This requires in the first place specifically trained judges (jueces de menores) and prosecutors (fiscales de menores). Cases involving children as victims or witnesses are, on the contrary, dealt with by regular courts and professionals involved are not required to undergo specific training - <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Spain.pdf>

¹³² https://e-justice.europa.eu/content_specialised_courts-19-es-maximizeMS-en.do?member=1

¹³³ <http://www.boe.es/boe/dias/2004/08/30/pdfs/A30127-30149.pdf>

alte căi de atac prevăzute de Legea organică privind puterea judiciară în cazurile definite de această lege.¹³⁴

Formarea continuă a judecătorilor și a procurorilor are loc prin cursuri specifice organizate de **Consiliul General al Justiției** (*Consejo General del Poder Judicial*) și **Centrul de Studii Juridice** (*Centro de Estudios Jurídicos*). Mai precis, pentru a avea acces la funcția de judecător pentru copii, se aplică următoarele criterii de eligibilitate (în ordinea importanței): participarea la programul de instruire organizat de CGJ; experiență profesională de cel puțin 3 ani în ultimii 5 ani în care lucrează în cauze cu minori; vechimea în activitate. În acest din urmă caz, înainte de a intra în funcție, persoana în cauză trebuie să urmeze cursurile de specializare stabilite de Consiliul General al Justiției. Cu toate acestea, aceste criterii se aplică numai cazurilor care implică minorii ce au calitatea de infractori. Profesioniștii care intervin în cazurile în care copiii sunt fie victime, fie martori nu sunt obligați să efectueze o formare specifică. În astfel de cazuri, cursurile de specializare nu sunt obligatorii.¹³⁵

¹³⁴ <http://www.raco.cat/index.php/InDret/article/download/120724/165975>

¹³⁵ <http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/ContextualOverview/Spain.pdf>

BIBLIOGRAFIE

Resurse Internet:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680643ded>

O'Donnell, R. ERA Forum (2013) 14: 507. The role of the EU legal and policy framework in strengthening child friendly justice

<https://doi.org/10.1007/s12027-013-0328-6>

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c3cd307f-ff03-4010-b322-dcf7063403c5>

https://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/2014/Rapport_2014_en.pdf

https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/child-friendly-justice_en

<http://fra.europa.eu/en/publication/2015/child-friendly-justice-perspectives-and-experiences-professionals-childrens>

<https://www.unicef.org/eca/what-we-do/access-to-justice>

<http://www.oijj.org/en/implementingrj-introduction>

<http://www.childreninjudicialproceedings.eu/docs/EU%20Summary.pdf>

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/childrensrighsinjuvenilejustice_crc.c.gc_.10_25april2007_en.pdf

<https://www.coe.int/en/web/children/publications>

<http://fra.europa.eu/en/press-release/2015/justice-needs-be-more-child-friendly-finds-fra>

<https://epthinktank.eu/2016/02/25/child-friendly-justice-in-the-eu/>

<https://www.cairn.info/revue-journal-du-droit-des-jeunes-2015-5-p-26.htm>

<http://eulawanalysis.blogspot.ro/2015/12/standing-up-for-children-directive-on.html>

annualreport.lawsociety.ie

<https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-justice>

net1.cec.eu.int

http://providus.lv/article_files/2507/original/dunkel_bez_tabulam.pdf?1382680235

http://www.justice.gov.md/public/files/file/Justitia%20pentru%20minori/Manual_justitia_juvenila_indrumar_pentru_judecatori_si_procurori_-_V._Puica-2014.pdf

<http://www.oijj.org/en/docs/general/the-juvenile-justice-system-in-poland>

<https://www.crin.org/en/library/legal-database/grabowski-v-poland>

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=545&tabela=leis

<https://isaconf.confex.com/isaconf/forum2012/webprogram/Paper14596.html>

<https://repositorio.ucp.pt/bitstream/10400.14/22470/1/Restorative%20practices.pdf>

http://3e-rj-model.web.auth.gr/files/national_reports/Greece.pdf

[http://www.antigone.gr/files/projects/waves/Waves_Research%20paper ANTIGONE FIN AL 20 11 2015.pdf](http://www.antigone.gr/files/projects/waves/Waves_Research%20paper_ANTIGONE_FIN_AL_20_11_2015.pdf)

<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1043986203258804>

https://www.unicef-irc.org/portfolios/documents/439_spain.htm

fra.europa.eu/sites/default/files/child-friendly-justice-professionals_uk.pdf

<http://fra.europa.eu/en/project/2012/children-and-justice>

<http://fra.europa.eu/en/publication/2018/child-friendly-justice-easy-read>

[http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/child-friendly_justice - _checklist for professionals.pdf](http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/child-friendly_justice_-_checklist_for_professionals.pdf)

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2017-child-friendly_justice-summary_ro.pdf

<https://epthinktank.eu/2016/02/25/child-friendly-justice-in-the-eu/>

<http://fra.europa.eu/en/publication/2017/child-friendly-justice-childrens-view>